

Ymateb Urdd Gobaith Cymru i ymchwiliad Senedd Cymru i gysylltiadau rhwng Cymru ac Iwerddon

Chwefror 2023

Sefydlwyd Urdd Gobaith Cymru, mudiad ieuenctid mwyaf Cymru yn 1922, gyda'r nod i sicrhau cyfleoedd a phrofiadau, trwy gyfrwng yr iaith Gymraeg, i holl ieuenctid Cymru ddatblygu'n ddinasyddion cyflawn hyderus. Rydym wedi meithrin cenedlaethau o bobl ifanc i fod yn falch o'u gwlad, yn agored i'r byd ac yn ymgorfforiadau o'n hiaith a'n diwylliant, yn ogystal â meddu ar y gwerthoedd byd-eang a berchir yng Nghymru. Mae'r Urdd yn hanfodol i ddyfodol yr iaith Gymraeg ac i Gymru. Nid oes ei thebyg yn y byd ac rydym yn cael ein cydnabod yn rhyngwladol am arwain y ffordd yn narpariaeth ieuenctid.

Lluniwyd yr ymateb hwn ar sail y prosiect sydd ar y cyd rhwng yr Urdd a TG Lurgan yn yr Iwerddon. Rydym yn derbyn cyfraniad ariannol wrth Lywodraeth Cymru tuag at ddarparu'r prosiect hwn.

Gwelir cyfeiriad penodol at y cynllun hwn yn y ddogfen *Cyd-ddatganiad a Chynllun Gweithredu ar y Cyd Iwerddon-Cymru (2021-2025) fel dull o ymgysylltu rhyngwladol*.

Cefnogi'r gwaith o greu partneriaethau rhwng ein sefydliadau ieuenctid sydd, yn eu tro, yn hyrwyddo defnydd o'r Gymraeg a'r Wyddeleg; ac yn benodol, mynd ati i hwyluso a hyrwyddo'r rhaglen bartneriaeth dair blynedd rhwng Coláiste Lurgáin ac Urdd Gobaith Cymru er mwyn rhannu arferion gorau a'r hyn a ddysgwyd o ran technoleg ddigidol.

Amlinelliad o'r bartneriaeth rhwng yr Urdd a TG Lurgan yn yr Iwerddon

Mae Coláiste Lurgan yn ysgol haf Gwyddeleg i bobol Ifanc byw a bod yn y Gwyddeleg. Mae TG Lurgan yn rhan o Coláiste Lurgan, ac yn arbenigo yn rhyddhau dehongliadau o ganeuon poblogaidd gyda geiriau newydd yn yr iaith Wyddeleg.

Lansiwyd y bartneriaeth rhwng yr Urdd a TG Lurgan ym mis Mawrth 2020 gyda'r bwriad o hyrwyddo'r Gymraeg a iaith Wyddeleg ymhlith pobl ifanc drwy greu cyd-gynyrchiadau a rhannu diwylliannau Cymru ac Iwerddon. Trwy'r bartneriaeth, mae pobl ifanc Cymru a'r Iwerddon yn cyd-gynhyrchu fideos cerddoriaeth o ganeuon adnabyddus boblogaidd, yn y Gymraeg a'r Gwyddeleg, a'u rhannu yn fyd-eang i rannu diwylliannau Cymru ac Iwerddon. Sianel YouTube TG Lurgan yw'r sianel YouTube fwyaf poblogaidd mewn iaith leiafrifol yn y byd.

Cychwynnodd y bartneriaeth yn ystod y cyfnod covid a chrëwyd cyd-gynyrchiadau rhithiol.

2020 - "[Golau'n Dalu – Dallta ag na Soilse](#)" cyd-gynhyrchiad Cymraeg/Gwyddeleg cyntaf erioed, o'r gân poblogaidd "Blinding Lights". 86,000 wedi ei wyllo ar draws pob llwyfan yn ystod y 7 diwrnod cyntaf iddo gael ei ryddhau.

2021 - "[Gwenwyn – Nimhneach](#)", fersiwn o gân Gymraeg y band Alffa sef y gân Gymraeg cyntaf i'w chael ei chwaraeon miliwn o weithiau ar Spotify.

2022 – [Uisce Faoin Droichead / Dŵr Dan Bont](#) gan Adele. Teithiodd 16 person ifanc i wersyll haf TG Lurgan yng Nghonemara, yn ystod yr ymweliad 4 diwrnod, ar y cyd gyda phobl ifanc TG Lurgan cyflawnwyd y canlynol:-

- Ymarfer y gân 'Dŵr dan bont' can Adele
- Recordio a ffilmio'r fideo ar gyfer sianel YouTube TG Lurgan
- Mynychu gweithdai offerynnol a chyd ganu

- Mwynhau yng nghwmni ei gilydd a dathlu'r Gymraeg a Gwyddeleg a phwysigrwydd defnyddio'r ieithoedd fel pobl ifanc
- Arwain gweithdai dawnsio Gwerin Gymreig a Chlocio a dysgu dawnsio gwerin Wyddeleg.
- Cymdeithasu a threulio amser yn rhannu'r ddau ddiwylliant ac ysbrydoli ei gilydd i wneud defnydd o'r Gymraeg a Gaeleg trwy gelfyddydau.

Dyfyniadau

“Ar ôl byw yn rhan fwyaf o fy arddegau yn ystod y pandemig, roedd hwn yn brofiad anhygoel sy'n golygu cymaint mwy nag y gall rhywun ei esbonio.”

“Mae'r daith hon wedi dysgu mwy i mi am yr iaith Gwyddeleg ac wedi cynyddu fy ngwerthfawrogiad o'r Gymraeg.”

Dyfyniad gan un o aelodau TG TG Lurgan :

“I came to Lurgan not knowing how I would get on. I was anxious about meeting new people but excited at the same time, but meeting all of you from Wales was probably the highlight of my trip. Getting to meet and share an experience with other teenagers that have the same passion for their mother tongue as I do was surreal and honestly really comforting. We are all trying to keep in contact and plan on meeting up at some point. We shared plenty of laughs, bonded over our collective love for musicals (especially Mamma Mia), and had some really amazing jam sessions in the music room. Getting to learn Welsh for the collaboration on Water Under The Bridge was really cool and I for one am really excited to see how it comes out. All in all, my general experience in Lurgan this year was amazing, but meeting all of you was the best part!”

Sylwadau'r Urdd yn unol â phrif feysydd yr ymchwiliad

Y dull presennol o ymgysylltu dwyochrog rhwng Llywodraeth Cymru a Llywodraeth Iwerddon ac a yw'n addas i'r diben ar ôl Brexit.

O brofiad yr Urdd o gydweithio ar brosiect pobl ifanc, mae wedi

- datblygu balchder cenedlaethol a rhyngwladol a chodi statws ieithoedd lleiafrifol ymysg pobl ifanc
- dod â phobl sydd yn siarad iaith leiafrifol at ei gilydd
- datblygu arfer da o greu a rhannu cynnwys digidol
- galluogi i ni fel mudiad i gymharu â meincnodi ein darpariaeth
- dangos i bobl ifanc y norm o ddwyieithrwydd a hynny o fewn cyd-destun cymdeithasol tu allan i'r gyfundrefn addysg.

Cyd-ddatganiad a chynllun Gweithredu ar y Cyd Iwerddon-Cymru (2021-2025) fel dull o ymgysylltu rhyngwladol.

Rydym wedi bod wrth ein boddau i gael ein cynnwys o fewn yr elfen, Diwylliant, Iaith a Threftadaeth y cynllun gweithredu. I ni fel mudiad ac i'r bobl ifanc mae wedi bod yn:-

- brofiad cadarnhaol i bobl ifanc Cymru ac Iwerddon
- ddull cyfoes, dynamig a chyffrous o gynnwys pobl ifanc yng Nghymru ac yn Iwerddon ac yn ei rhannu yn fyd eang
- werth cymdeithasol a phersonol i ieuencid Cymru
- gyfle i staff yr Urdd i rannu arfer da ac i ddysgu gyda phwyslais ar ieithoedd lleiafrifol
- agor y drws i ddatblygu partneriaethau newydd yn yr Iwerddon

- dangos y Gymraeg i gynulleidfa newydd tu allan i Gymru. E.e. sylw mewn 13 o wledydd gwahanol a sylw yn y wasg poblogaidd e.e. The Independent, The Sun a Joe.ie

Ariannu prosiectau cydweithredu a chydweithio yn y dyfodol rhwng Iwerddon a Chymru

Ni fyddai'r cydweithio rhwng yr Urdd a TG Lurgan wedi bod yn bosibl heb gyllid Llywodraeth Cymru a'r cysylltiadau ar lefel y gwasanaeth sifil rhwng Cymru ac Iwerddon.

Rydym wedi llwyddo:-

- i greu cyfle cynhwysol i ddatblygu prosiect gall unrhyw berson ifanc o unrhyw gefndir fod yn rhan ohono.
- ar y cyd, i roi y cyfleoedd a chodi statws diwylliannol ac ieithyddol Cymru ac Iwerddon
- i greu model o gyd weithio rhwng yr Urdd ac adran Ryngwladol Llywodraeth Cymru sydd yn dathlu diwylliant a bywiogrwydd pobl ifanc

Meysydd blaenoriaeth ar gyfer cydweithredu rhwng Iwerddon a Chymru

O'n brofiad hyd yma, hoffem weld pwysais ar y blaenoriaethau canlynol:-

- Esblygu'n bellach, gydag anogaeth Adran Ryngwladol yn Iwerddon , partneriaethau rhwng mudiadau ieuenctid Iwerddon a'r Urdd.
- Rhannu arfer da darpariaeth yr Urdd eraill am y tro cyntaf yn Ewrop trwy , trwy gyflwyno'r pecynnau Chwarae yn y Gymraeg sydd yn codi hyder siaradwyr newydd mewn iaith leiafrifol
- Cyfleoedd ehangach i gydweithio i ddatblygu a rhannu arfer da gwaith darpariaeth ieuenctid mewn iaith leiafrifol